

TÜRKİYE'DE PEYZAJ PLANLAMA VE TASARIMI SORUNLARI SEMPOZYUMU

PEYZAJ TASARIMINA GENEL BAKIŞ VE SORUNLAR OTURUMU

PEYZAJ MİMARLIĞI 'NDA DURUM TESPİTİ

Sempozyumun konusu olan Peyzaj Planlama ve Peyzaj Tasarımı sorunları, genelde ortaktır. Özele inildiğinde bile benzeşen sorunlarla karşılaşmaktayız.

Sorunların kaynağını tespit etmek için, Serbest Peyzaj Mimarlığı Hizmetlerini kimler yapabiliyor, önce buna bakmalıyız.

En alttan başlarsak,

Birkaç bitki ismi (elma, kavak, çam) bilen, her **vatandaş**,

Okur-yazar olan, bir şekilde görmüş-duymuş **her insan**,

Bitki işleriyle uğraşan, tanımı bizlere de yakıştırılan her **bahçıvan**,

Sepet, buket yapan, satan tüm **çiçekçiler**,

Bitki üreten, satan her **tüccar**,

Yeni yeni türeyen ve işlerliği sağlanamayan her **tekniker**,

Serbest veya kamuda çalışan **mimarlar, şehir plancıları, ziraat mühendisleri,**

orman mühendisleri, çevre mühendisleri, iç mimarlar,

Bir şekilde kendisini işin içinde bulmuş diğer **tüm mühendisler** ve hatta diğer **tüm üniversite mezunları,**

Kamuda çalışan, **tüm peyzaj mimarları,**

Ücretli çalışan, **tüm peyzaj mimarları,**

Üniversitelerde görev alan neredeyse **tüm eğitmenler,**

Eğitim gören **peyzaj mimarı adayları,**

Oda üyesi olmayan ve mesleki hiç bir yükümlülüğünü yerine getirmeyen, nerdeyse tüm **peyzaj mimarları.**

Oysa bakıyoruz, Peyzaj Mimarlığı Hizmetini yasal olarak kimler üretebilir diye,

SMM yönetmeliği madde 4.ü) **yalnızca, serbest peyzaj mimarlığı hizmetleri tescil belgesi sahibi olan peyzaj mimarları yapmaya yetkilidir.** demektedir.

Bu bağlamda TMMOB nin ana yönetmeliği doğrultusunda; madde 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14, tüm koşulları tariflemektedir.

Yani, yasal olarak yalnız buzdağının görünen ucu tescil sahibi peyzaj mimarları tarafından yapılmaktadır. Bunun da genel sonuçlarını ve bugün gelebildiğimiz noktayı, hepimizin taktirine sunuyorum.

PEYZAJ MİMARLIĞININ GELECEĞİ (KAOS SENARYOSU)

- 1) Yalnız bir fakülte çatısının altında yer alınamayıp, dördün üzerinde fakültede eğitimin kendi halinde seyri, birbirinden kopuk ve soyut davranışlarının devam etmesi,
- 2) Kaçınılmaz olarak daha düşük puanlarla, kültürel altyapısı da nispeten daha düşük öğrencilerin, beraberinde bu sistemde eğitim almalarına devam edilecek olması, beraberinde **her öğrencinin koşulsuz mezun edilmesi**,
- 3) Peyzaj mimarı veya öğrencilerin, **mesleki ve meslektaşlık bilincinden, mesleki rekabet etiğinden yoksun bulunmaları**, bunun daha da artarak devam etmesi,
- 4) Peyzaj Mimarlığının kapsamının genişletilmeye çalışılması, buna karşılık **bugünkü yapıyla** içinin doldurulamaması ve nitelikli olarak sahiplenilememesi,
- 5) Beraberinde, diğer meslek disiplinlerince öncelikle **çakışan alanların**, daha sonra **doğru olarak sahiplenilemeyen** alanların (mimarlar, plancılar ve orman mühendisleri, ziraat mühendisleri, çevre mühendisleri vb.) önce ortak alan olarak tariflenmesine, daha sonra da tamamen sahiplenilmesine sebep olabileceği,
- 6) Peyzaj Planlama ve Tasarımın, bileşenin iki ayrı parçası gibi algılatılma çabaları, **tasarımı öngöremeyen planlamanın** ya da **planı özümseyemeyen tasarımın** niteliksiz kalacağına farkedilememesi,
- 7) Oda'nın, **serbest peyzaj mimarı** olmanın kriterlerini ve **mesleki denetimi** ülke geneli oturtamaması, **mesleki anlamda ülkenin artan ihtiyacının** niteliksiz işler ile karşılanmasına göz yumulması ve bunun devam etmesi,
- 8) Geçimini bu mesleği icra ederek kazanması hedeflenen bu **yapının** başıboş bıkarılması, **vahşi rekabetin** mesleği küçültmesi, nitelikli işlerin peyzaj mimarlarından daha çok **diğer meslek disiplinlerince üretiminin giderek çoğalması**,

- 9) Bugünkü iktidar anlayışının, meslek odalarının ve bağlı oldukları birliklerin, işleyişini köreltecek ve işleyiş sistemini bozacak yönde **kanun veya kararnameler çıkartacağıının bilinmesi.**

Tüm bu süreçlerin işlenmesi, Peyzaj Mimarlığı'nın geleceğinde, yaklaşık 10 yılda **kaos ortamının kaçınılmaz olmasını** belki de bir **mesleki çöküşü** beraberinde getirecektir.

ÇÖZÜME YÖNELİK ÖNERİLER:

- 1) Bilgilendirmelerin (veya ön eğitimin) ilköğretim çağından başlatılması.
- 2) Kamuyu (halkı), kamuoyunu yönlendirenleri (medya, siyasi, STK vb.) ve yargıyı **bilgilendirme ve bilinçlendirme** (mesleki reklam) çalışmalarının yapılması.
- 3) Peyzaj Mimarlığı eğitiminde **reform** yapılması. Bunu sağlayacak oluşumların tespit edilmesi ve acil "eylem planı" oluşturulması, bunun için de **PEMAT**'ın yapısının güçlendirilerek **kamusal bir kimliğe** büründürülmesi,
- 4) Ülke geneli sorumsuzca açılan ve altyapıdan yoksun Peyzaj Mimarlığı bölümlerinin **işlevsiz bir hale getirilme çalışmalarının yapılması** ve bunun yönteminin tayin edilmesi.
- 5) Peyzaj Mimarlığı eğitiminde "**tasarım**" ve "**planlama**" kimliğinin ön planda tutulması ve **yetkin** eğitmenlerin sisteme **dahil** edilmesi.
- 6) Eğitimin ana koşullarından biri olarak, eğitim alan tüm peyzaj mimarı adaylarının **mesleki geleceğe** ve **dayanışma** konularında bilinçlendirilmesi.
- 7) Eğitimin kalitesinin artırılmasında ve eğitim müfredatında ortak bir dilin oluşturulabilmesi için acil olarak **Mesleki Akreditasyon**'un yasal mevzuatlara kavuşturularak hayata geçirilmesi. Bunun için, kamusal bir kimliğe kavuşturulacak **Pemat** ile **Oda**'nın birlikte hareket etmesi,
- 8) Eğitimi tamamlayarak peyzaj mimarı ünvanını alacak kişilerin, Peyzaj Mimarları Odası tarafından **mesleğe kabul kriterleri** oluşturarak bunu hayata geçirmesi.
- 9) Mesleğe kabul edilmiş Peyzaj Mimarlarının, mesleki formasyonunu geliştirecek ve yetkinliğini güçlendirecek **Devamlı Eğitim Sistemi**'nin Oda tarafından yasal

mevzuatlarla yönetilmesi, Akreditasyon ile **üyelerin yetkinliklerinin tariflenmesi**.

- 10) **Peyzaj Mimarlığı Meslek Yasası'nın** ivedilikle çıkartılması.
- 11) Kamuda çalışan peyzaj mimarlarının Oda ve Pemat tarafından periyodik olarak **bilinçlendirilmesi**, bilgilerinin ve mesleki dayanışma güdülerinin güçlendirilmesi.
- 12) Serbest Peyzaj Mimarlığını, mevcut yasa ve yönetmelikler doğrultusunda yalnız **serbest peyzaj mimarları** tarafından yapılabilmesinin, Oda tarafından güvence altına alınması ve yürütülebilmesi.
- 13) Peyzaj mimarlığı hizmetlerinin **diğer meslek grupları tarafından yapılmasının önlenmesi için**, meslek yasası ve yönetmelikler doğrultusunda gerekli önlemlerin alınması, en başta hukuki yöntemlere ağırlık verilmesi.
- 14) Peyzaj planlama ve tasarımında, mesleki üretimlerin kalitesinin ve kişilerin niteliğinin artırılması, dolayısıyla **doğru mesleki rekabetin** işlerliğinin sağlanabilmesi için, **mesleki denetim**'in ülke geneli işler duruma getirilmesi.

Özet olarak, **Peyzaj Mimarları Odası'nın yapısı güçlendirilmeden, Pemat'ın kamusal kimliği oluşturulmadan, Akreditasyon sistemi kurulmadan** ve bunların tam işlerlikleri sağlanamadan, **akademisyen veya kamu çalışanı veya serbest çalışan "sorumluluk sahibi" peyzaj mimarlarının**, yukarıda yer alan maddeleri hayata geçirecek sorumlulukları almamaları durumunda,

bütün herkez;

Peyzaj Mimarlığı'nın ve onun bileşenlerinin, çağın mesleği olabilecek bu oluşumun **yitirilmesine**, belki de **mesleki çözümlenin ve çöküşün** kaçınılmaz sonuna şahit olabileceklerdir.

12 Kasım 2009

Selami Demiralp